

USTAWA

z dnia 21 marca 1985 r.

o drogach publicznych.

(tekst jednolity)

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. Drogą publiczną jest droga zaliczona na podstawie niniejszej ustawy do jednej z kategorii dróg, z której może korzystać każdy, zgodnie z jej przeznaczeniem, z ograniczeniami i wyjątkami określonymi w tej ustawie lub innych przepisach szczególnych.

Art. 2. 1. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie:

- 1) drogi krajowe,
- 2) drogi wojewódzkie,
- 3) drogi powiatowe,
- 4) drogi gminne.

2. Ulice leżące w ciągu dróg wymienionych w ust. 1 należą do tej samej kategorii co te drogi.

3. Drogi publiczne ze względów funkcjonalno-technicznych dzielą się na klasy określone w warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie.

Art. 2a. 1. Drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa.

2. Drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy.

Art. 3. Drogi publiczne ze względu na stopień dostępności i obsługi przyległego terenu dzielą się na:

- 1) drogi ogólnodostępne,
- 2) drogi ekspresowe,
- 3) autostrady.

Art. 4. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) droga lub pas drogowy - wydzielony pas terenu, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów oraz do ruchu pieszych, wraz z leżącymi w jego ciągu obiektami inżynierskimi, placami, zatokami postojowymi oraz znajdującymi się w wydzielonym pasie terenu chodnikami, ścieżkami rowerowymi, drogami zbiorczymi, drzewami i krzewami oraz urządzeniami technicznymi związanymi z prowadzeniem i zabezpieczeniem ruchu,
- 2) ulica - drogę na terenach zabudowy miast i wsi, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych komunikacji miejskiej, wydzieloną liniami rozgraniczającymi, która jest przeznaczona do obsługi bezpośredniego otoczenia oraz umieszczania urządzeń technicznych nie związanych z ruchem pojazdów lub pieszych,
- 3) jezdnia - część drogi przeznaczoną do ruchu pojazdów,
- 4) korona drogi - jezdnię z poboczami, zatokami autobusowymi, a przy drogach dwujezdniowych - również z pasami awaryjnego postoju i pasem dzielącym jezdnie,
- 5) droga ekspresowa - drogę przeznaczoną wyłącznie dla ruchu pojazdów samochodowych i nie obsługującą przyległego terenu:
 - a) wyposażoną w jedną lub dwie jezdnie,
 - b) posiadającą wielopoziomowe skrzyżowania z przecinającymi ją innymi drogami komunikacji, z dopuszczeniem wyjątkowo jednopoziomowych skrzyżowań z drogami publicznymi,
 - c) wyposażoną w urządzenia obsługi podróżnych, pojazdów i przesyłek, przeznaczone wyłącznie dla użytkowników drogi,

- 6) autostrada - drogę przeznaczoną wyłącznie dla ruchu pojazdów samochodowych i nie obsługującą przyległego terenu:
 - a) wyposażoną przynajmniej w dwie trwale rozdzielone, jednokierunkowe jezdnie,
 - b) posiadającą wielopoziomowe skrzyżowania ze wszystkimi przecinającymi ją drogami komunikacji,
 - c) wyposażoną w urządzenia obsługi podróżnych, pojazdów i przesyłek, przeznaczone wyłącznie dla użytkowników autostrady,
- 7) obiekt mostowy - most, wiadukt, estakadę, tunel, kładkę dla pieszych, przejście podziemne i przepust,
- 8) budowa drogi - wykonywanie nowego połączenia drogowego między określonymi miejscami lub miejscowościami,
- 9) modernizacja drogi - wykonywanie robót, w których wyniku następuje podwyższenie parametrów technicznych i eksploatacyjnych istniejącej drogi,
- 10) utrzymanie drogi - wykonywanie robót remontowych, przywracających jej pierwotny stan, oraz robót konserwacyjnych, porządkowych i innych, zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu, w tym także odśnieżanie i zwalczanie śliskości zimowej,
- 11) ochrona drogi - działania mające na celu niedopuszczenie do przedwczesnego zniszczenia drogi oraz niewłaściwego jej użytkowania,
- 12) (skreślony).

Art. 4a. Rada Ministrów ustali, w drodze rozporządzenia, sieć autostrad, dróg ekspresowych oraz dróg o znaczeniu obronnym.

Art. 5. 1. Do dróg krajowych zalicza się:

- 1) autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągach do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- 2) drogi międzynarodowe,
- 3) drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- 4) drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch osobowy i towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów) lub wyłącznie ruch towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów),
- 5) drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- 6) drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- 7) drogi o znaczeniu obronnym.

2. Zaliczenie do kategorii dróg krajowych następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, przedłożony w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw administracji publicznej, spraw wewnętrznych oraz obrony narodowej po zasięgnięciu opinii właściwych sejmików województw.

3. Przebieg dróg krajowych ustala, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw transportu po zasięgnięciu opinii właściwych zarządów województw, a w miastach na prawach powiatu - właściwych zarządów miast.

Art. 6. 1. Do dróg wojewódzkich zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust. 1, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa, i drogi o znaczeniu obronnym nie zaliczone do dróg krajowych.

2. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu oraz obrony narodowej.

3. Przebieg dróg wojewódzkich ustala sejmik województwa w planie regionalnym po zasięgnięciu opinii zarządów powiatów, na obszarze których przebiega droga, a w miastach na prawach powiatu - opinii zarządów miast.

Art. 6a. 1. Do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

2. Zaliczenie do kategorii dróg powiatowych następuje w drodze uchwały rady powiatu w porozumieniu z marszałkiem województwa po zasięgnięciu opinii zarządów gmin, na obszarze których przebiega droga, oraz po zasięgnięciu opinii zarządów sąsiednich powiatów.

3. Przebieg dróg powiatowych ustala rada powiatu po zasięgnięciu opinii zarządów gmin, na obszarze których przebiega droga.

Art. 7. 1. Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym nie zaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

2. Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu powiatu.

3. Przebieg dróg gminnych ustala zarząd gminy.

Art. 8. 1. Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych, w szczególności drogi w osiedlach mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, dojazdowe do obiektów użytkowanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą, place przed dworcami kolejowymi, autobusowymi i portami są drogami wewnętrznymi.

2. Budowa, utrzymanie, zarządzanie i oznakowanie dróg wewnętrznych należy do zarządcy terenu.

3. Finansowanie zadań, o których mowa w ust. 2, należy do zarządcy terenu.

4. Budowa, utrzymanie i oznakowanie skrzyżowań dróg wewnętrznych z drogami publicznymi oraz urządzeń bezpieczeństwa i organizacji ruchu związanych z funkcjonowaniem skrzyżowań należy do zarządu drogi publicznej.

Art. 9. Jeżeli droga niezbędna dla komunikacji publicznej nie została zaliczona do kategorii dróg wojewódzkich, powiatowych lub gminnych, zaliczenie do odpowiedniej kategorii może nastąpić w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw transportu.

Art. 10. 1. Organ właściwy do zaliczenia drogi do odpowiedniej kategorii jest właściwy również do pozbawienia jej tej kategorii. Pozbawienie drogi dotychczasowej kategorii i zaliczenie jej do innej kategorii następuje do końca trzeciego kwartału, z mocą od dnia 1 stycznia następnego roku.

2. Nowo wybudowany odcinek drogi, w tym także obwodnica miejscowości, staje się drogą tej samej kategorii, w której ciągu leży.

3. Drogom publicznym i obiektom mostowym nadaje się numerację.

4. Dla poszczególnych kategorii dróg właściwy zarządca drogi prowadzi ewidencję dróg.

5. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób numeracji oraz zakres, treść i sposób prowadzenia ewidencji dróg i obiektów mostowych.

Art. 11. (skreślony).

Art. 12. (skreślony).

Art. 13. 1. Korzystanie z dróg publicznych może być uzależnione, w przypadkach określonych w ust. 2, od wniesienia opłat drogowych.

2. Opłaty mogą być pobierane za:

1) (skreślony),

1a) przejazdy po autostradach budowanych i eksploatowanych lub wyłącznie eksploatowanych jako płatne w trybie przepisów o autostradach płatnych,

2) przeprawy promowe na drogach publicznych,

3) przejazdy po drogach publicznych pojazdów zarejestrowanych w kraju lub za granicą, z ładunkiem lub bez ładunku, o masie, naciskach osi lub wymiarach przekraczających wielkości określone w odrębnych przepisach,

4) parkowanie pojazdów samochodowych na drogach,

5) przejazdy przez obiekty mostowe,

6) wjazd i poruszanie się po drogach strefy śródmiejskiej.

2a. Za przejazd po drogach publicznych pojazdów, o których mowa w ust. 2 pkt 3, bez zezwolenia określonego przepisami Prawa o ruchu drogowym lub niezgodnie z warunkami podanymi w zezwoleniu oraz za nieuiszczenie opłat, o których mowa w ust. 2 pkt 4, pobiera się opłaty podwyższone.

3. Od opłat, o których mowa w ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6, zwolnione są przejazdy pojazdów:

1) Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, pogotowia ratunkowego, służby więziennej, urzędów celnych,

2) zarządów dróg albo jednostek, którym powierzono eksploatację autostrady lub drogi ekspresowej,

3) sił zbrojnych państw obcych, jeżeli umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, tak stanowi,

4) innych wskazanych przez radę miasta w odniesieniu do dróg strefy śródmiejskiej.

3a. Minister właściwy do spraw transportu może w uzasadnionych przypadkach zwolnić z opłat niektóre przejazdy pojazdów wykonywane w ramach pomocy humanitarnej, medycznej i ratownictwa lub w przypadku klęsk żywiołowych.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wprowadzania opłat, o których mowa w ust. 2 pkt 2-5 i ust. 2a, oraz organ właściwy do ustalania stawek opłat i organ właściwy do ich pobierania, z uwzględnieniem w szczególności: kategorii pojazdów, czasu parkowania i organizacji ruchu lokalnego.

5. Zasady ustalania i pobierania opłat za przejazdy autostradami, o których mowa w ust. 2 pkt 1a, regulują przepisy o autostradach płatnych.

Art. 13a. Zadania w zakresie budowy i eksploatacji autostrad i dróg ekspresowych mogą być realizowane:

- 1) na zasadach ogólnych określonych w ustawie,
- 2) na zasadach określonych w przepisach o autostradach płatnych.

Art. 13b. 1. Ustanowienie strefy śródmiejskiej, o której mowa w art. 13 ust. 2 pkt 6, jest możliwe, jeżeli:

- 1) strefa nie obejmuje drogi krajowej,
- 2) istnieje układ dróg wojewódzkich umożliwiających ominięcie strefy,
- 3) strefa obsługiwana jest przez lokalny transport zbiorowy,
- 4) zapewniony jest system parkingów,
- 5) sposób pobierania opłat nie utrudnia ruchu i nie powoduje zagrożeń w ruchu.
 2. Organem właściwym do ustanowienia strefy śródmiejskiej jest rada gminy.
 3. Rada gminy, ustanawiając strefę śródmiejską, określa:

- 1) granice strefy,
- 2) wysokość opłaty,
- 3) przejazdy pojazdów zwolnionych z opłaty,
- 4) przejazdy pojazdów, od których pobierane są opłaty obniżone,
- 5) tryb pobierania opłaty.

4. Opłata, o której mowa w art. 13 ust. 2 pkt 6, stanowi dochód gminy.

5. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania przez radę gminy strefy śródmiejskiej. W szczególności w rozporządzeniu określa się warunki i sposób ustalania granic strefy, tryb i zakres opiniowania projektu ustanawiania strefy śródmiejskiej przez organy zarządzające drogami i ruchem na drogach oraz wymagania odnośnie do sposobu pobierania opłat.

Art. 14. (skreślony).

Art. 15. 1. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą są obowiązane do udziału w kosztach budowy, modernizacji oraz utrzymania dróg, jeżeli użytkowanie tych dróg jest związane bezpośrednio z potrzebami tych podmiotów.

2. Udział podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w kosztach utrzymania dróg następuje w wypadku, gdy obciążenie ruchem drogowym, wywołanym działalnością tego podmiotu, przekracza 20% ogólnego obciążenia drogi.

3. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady udziału podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w kosztach, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 16. Realizacja oraz koszty budowy lub modernizacji dróg, spowodowane inwestycją niedrogową, należą do inwestora tego przedsięwzięcia.

Rozdział 1a

(skreślony).

Rozdział 2

Administracja drogowa.

Art. 17. Do zakresu działania ministra właściwego do spraw transportu należy:

- 1) określanie kierunków rozwoju sieci drogowej,

- 2) wydawanie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg i obiektów mostowych,
- 3) koordynacja działań w zakresie przygotowania dróg dla potrzeb obrony państwa na zasadach określonych przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia,
- 4) sprawowanie nadzoru nad Generalnym Dyrektorem Dróg Publicznych.

Art. 18. 1. Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach dróg krajowych jest Generalny Dyrektor Dróg Publicznych, do którego należy:

- 1) wykonywanie zadań zarządcy dróg krajowych,
- 2) realizacja budżetu państwa w zakresie dróg krajowych.

2. Do Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych należy również:

- 1) współdziałanie w realizacji polityki transportowej w zakresie dróg,
- 2) gromadzenie danych i sporządzanie informacji o sieci dróg publicznych,
- 3) nadzór nad przygotowaniem infrastruktury drogowej na potrzeby obrony państwa,
- 4) koordynowanie zagadnień powodziowych w zakresie dróg publicznych,
- 5) wydawanie zezwoleń na przejazd po drogach publicznych pojazdów z ładunkiem lub bez ładunku o masie, naciskach osi lub wymiarach przekraczających wielkości określone w odrębnych przepisach, jeżeli miejsce rozpoczęcia i zakończenia przejazdu znajduje się na obszarze różnych województw lub trasa przejazdu przekracza granice państwa,
- 6) współpraca z administracjami drogowymi innych państw i organizacjami międzynarodowymi,
- 7) zarządzanie ruchem na drogach krajowych.

3. Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw transportu.

4. Zastępców Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw transportu na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych.

5. Generalny Dyrektor Dróg Publicznych realizuje swoje zadania przy pomocy Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych. Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych wykonuje również zadania zarządu dróg krajowych.

6. W skład Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych wchodzi oddział centralny w Warszawie oraz następujące oddziały terenowe:

- 1) północno-zachodni z siedzibą w Szczecinie,
- 2) północny z siedzibą w Gdańsku,
- 3) północno-wschodni z siedzibą w Białymstoku,
- 4) zachodni z siedzibą w Poznaniu,
- 5) wschodni z siedzibą w Lublinie,
- 6) południowo-zachodni z siedzibą we Wrocławiu,
- 7) południowy z siedzibą w Katowicach,
- 8) południowo-wschodni z siedzibą w Krakowie.

7. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zasięg terytorialny oddziałów Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, z uwzględnieniem granic powiatów.

8. Do oddziału należy:

- 1) wykonywanie zadań zarządu drogi na obszarze jego działania,
- 2) wykonywanie zadań zarządcy drogi na obszarze jego działania, powierzonych przez Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych na podstawie upoważnienia określonego w ust. 9.

9. Generalny Dyrektor Dróg Publicznych może upoważnić pracowników Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych do załatwiania określonych spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych.

10. Minister właściwy do spraw transportu, w drodze rozporządzenia, nadaje Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych statut określający jej organizację.

11. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, tryb sporządzania informacji, gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych.

Art. 19. 1. Organ administracji rządowej lub jednostki samorządu terytorialnego, do właściwości którego należą sprawy z zakresu planowania, budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, jest zarządcą drogi.

2. Zarządcami dróg, z zastrzeżeniem ust. 3, 5 i 6, są dla dróg:

- 1) krajowych - Generalny Dyrektor Dróg Publicznych,
- 2) wojewódzkich - zarząd województwa,
- 3) powiatowych - zarząd powiatu,
- 4) gminnych - zarząd gminy.

3. Generalny Dyrektor Dróg Publicznych jest zarządcą autostrady wybudowanej na zasadach określonych w ustawie do czasu przekazania jej koncesjonariuszowi w drodze porozumienia zawartego pomiędzy Generalnym Dyrektorem Dróg Publicznych, Prezesem Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad oraz koncesjonariuszem. Koncesjonariusz pełni funkcję zarządcy autostrady płatnej na warunkach określonych w umowie koncesyjnej, z wyjątkiem zadań, o których mowa w art. 20 pkt 1, 8 i 17, z zastrzeżeniem ust. 3a.

3a. Minister właściwy do spraw transportu może udzielić zgody, na warunkach określonych w drodze decyzji administracyjnej, na zajęcie pasa drogowego autostrady płatnej w celu umieszczenia urządzeń infrastruktury technicznej i innych obiektów nie związanych z tą autostradą.

4. Zarządzanie drogami publicznymi może być przekazywane między zarządcami w trybie porozumień.

5. W granicach miast na prawach powiatu zarządcą wszystkich dróg publicznych, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, jest zarząd miasta.

6. ⁽¹⁾ W granicach miasta stołecznego Warszawy zarządcą dróg publicznych:

- 1) krajowych, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych,
- 2) wojewódzkich i powiatowych
- jest zarząd miasta stołecznego Warszawy.

Art. 20. Do zarządcy drogi należy w szczególności:

- 1) opracowanie projektów planów rozwoju sieci drogowej,
- 2) opracowanie projektów planów finansowania budowy, utrzymania i ochrony dróg oraz obiektów mostowych,
- 3) pełnienie funkcji inwestora,
- 4) utrzymanie nawierzchni, chodników, obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą,
- 5) realizacja zadań w zakresie inżynierii ruchu,
- 6) przygotowanie infrastruktury drogowej dla potrzeb obronnych oraz wykonywanie innych zadań na rzecz obronności kraju,
- 7) koordynacja robót w pasie drogowym,
- 8) wydawanie zezwoleń na zajęcie pasa drogowego, na zjazdy z dróg, na przejazdy po drogach publicznych pojazdów z ładunkiem lub bez ładunku o masie, naciskach osi lub wymiarach przekraczających wielkości określone w odrębnych przepisach oraz pobieranie opłat i kar pieniężnych,
- 9) prowadzenie ewidencji dróg i drogowych obiektów mostowych,
- 10) przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i obiektów mostowych,
- 11) wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających,
- 12) przeciwdziałanie niszczeniu dróg przez ich użytkowników,
- 13) przeciwdziałanie niekorzystnym przeobrażeniom środowiska mogącym powstać lub powstającym w następstwie budowy lub utrzymania dróg,
- 14) wprowadzanie ograniczeń bądź zamykanie dróg i drogowych obiektów mostowych dla ruchu oraz wyznaczanie objazdów, gdy występuje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia,
- 15) dokonywanie okresowych pomiarów ruchu drogowego,
- 16) sadzenie, utrzymanie oraz usuwanie drzew i krzewów oraz pielęgnacja zieleni w pasie drogowym,
- 17) prowadzenie gospodarki gruntami i innymi nieruchomościami pozostającymi w zarządzie organu zarządzającego drogą.

Art. 21. 1. Zarządca drogi, o którym mowa w art. 19 ust. 2 pkt 2-4 oraz ust. 5 i 6, może wykonywać swoje obowiązki przy pomocy jednostki organizacyjnej będącej zarządem drogi, utworzonej odpowiednio przez sejmik województwa, radę powiatu, radę miasta stołecznego Warszawy lub radę gminy. Jeżeli jednostka taka nie została utworzona, zadania zarządu drogi wykonuje zarządca.

1a. Zarządca drogi może upoważnić pracowników, odpowiednio: urzędu marszałkowskiego, starostwa, urzędu miasta, urzędu miasta stołecznego Warszawy lub gminy albo pracowników jednostki organizacyjnej będącej zarządem drogi, do załatwiania spraw w jego imieniu, w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych.

2. Zarządy dróg, o których mowa w ust. 1 oraz art. 18 ust. 5, mają prawo do:

- 1) wstępu na grunty przyległe do pasa drogowego, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania czynności związanych z utrzymaniem i ochroną dróg,
- 2) urządzenia czasowego przejazdu przez grunty przyległe do pasa drogowego w razie przerwy komunikacji na drodze,
- 3) ustawiania na gruntach przyległych do pasa drogowego zasłon przeciwnieźnych.

3. Właścicielom lub użytkownikom gruntów, którzy ponieśli szkody w wyniku czynności wymienionych w ust. 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

Art. 22. 1. Zarząd drogi sprawuje nieodpłatny trwały zarząd gruntami w pasie drogowym.

2. Grunty, o których mowa w ust. 1, zarząd drogi może oddawać innym podmiotom gospodarczym w dzierżawę, najem albo je użyczać w drodze umowy na cele związane z gospodarką drogową, potrzebami ruchu drogowego i obsługi uczestników ruchu oraz pod reklamy. Przepisu art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543) nie stosuje się.

3. W przypadku nabywania gruntów przeznaczonych pod pas drogowy, zarząd drogi może wystąpić z wnioskiem o dokonanie podziału lub scalenia nieruchomości zgodnie z przepisami o gospodarce nieruchomościami.

Art. 23-24. (skreślone).

Rozdział 3

Skrzyżowania dróg z innymi drogami komunikacji lądowej i powietrznej oraz liniowymi urządzeniami technicznymi.

Art. 25. 1. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona skrzyżowań dróg różnych kategorii, wraz z nawierzchnią drogową i obiektami mostowymi w pasie drogowym oraz urządzeniami bezpieczeństwa i organizacji ruchu, związanymi z funkcjonowaniem tego skrzyżowania, należy do zarządu właściwego dla drogi wyższej kategorii.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do skrzyżowań z drogami wewnętrznymi.

Art. 26. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona przepraw promowych położonych w ciągu drogi, łącznie z jednostkami przeprawowymi, należy do zarządu tej drogi.

Art. 27. (skreślony).

Art. 28. 1. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi w poziomie szyn, wraz z zaporami, urządzeniami sygnalizacyjnymi, znakami kolejowymi, jak również nawierzchnią drogową w obszarze skrajni kolejowej, należy do zarządu kolei.

2. Do zarządów kolei należy również:

- 1) konserwacja znajdującej się nad skrajnią kolejową dolnej części konstrukcji wiaduktów drogowych, łącznie z urządzeniami zabezpieczającymi,
- 2) budowa i utrzymanie urządzeń odwadniających wiadukty kolejowe nad drogami, łącznie z urządzeniami odprowadzającymi wodę poza koronę drogi,
- 3) budowa skrzyżowań dróg z torami kolejowymi w różnych poziomach w razie budowy nowej lub zmiany trasy istniejącej linii kolejowej, zwiększenia ilości torów, elektryfikacji linii, zwiększenia szybkości lub częstotliwości ruchu pociągów.

Art. 29. Wykonanie lub przebudowa zjazdu z drogi do pól uprawnych i zabudowań należy:

- 1) w wypadku budowy lub modernizacji drogi - do zarządu drogi,
- 2) w pozostałych wypadkach - do właściciela lub użytkownika gruntów przyległych do drogi, po uzyskaniu zgody zarządu drogi.

Art. 30. Utrzymywanie zjazdów należy do właścicieli lub użytkowników gruntów przyległych do drogi.

Art. 31. Utrzymywanie przejść dla pieszych pod lub nad jezdnią drogi publicznej należy do zarządu drogi.

Art. 32. W razie gdy budowa lub modernizacja drogi w miejscu przecięcia się z inną drogą komunikacji lądowej - z wyjątkiem skrzyżowania z linią kolejową w poziomie szyn (art. 28 ust. 1) - wodnej, korytarzem powietrznym w strefie lotniska lub urządzeniem typu liniowego (linią energetyczną, telekomunikacyjną, rurociągiem, taśmociągiem itp.) powoduje naruszenie tych obiektów

lub konieczność zmian dotychczasowego stanu, dokonanie zmiany lub przywrócenie poprzedniego stanu należy do zarządu drogi, chyba że zainteresowane strony postanowią inaczej.

Art. 33. 1. Wykonanie skrzyżowań nowo budowanych lub modernizowanych obiektów, o których mowa w art. 32 oraz linii kolejowych z drogą, powodujące naruszenie stanu istniejącego drogi lub konieczność dokonania zmian elementów drogi, należy do zarządu prowadzącego budowę lub modernizację tych obiektów.

2. Przepisy ust. 1 oraz art. 32 stosuje się również do znajdujących się w pasie drogowym urządzeń nie związanych z gospodarką drogową lub potrzebami ruchu.

Rozdział 4

Pas drogowy.

Art. 34. Odległość granicy pasa drogowego od zewnętrznej krawędzi wykopu, nasypu, rowu lub od innych urządzeń wymienionych w art. 4 pkt 1 i 2 powinna wynosić co najmniej 0,75 m, a dla autostrad i dróg ekspresowych - co najmniej 2 m.

Art. 35. 1. W planach zagospodarowania przestrzennego należy rezerwować pod przyszłą budowę lub modernizację dróg pas terenu o szerokości uwzględniającej ochronę użytkowników dróg i terenu przyległego przed wzajemnym niekorzystnym oddziaływaniem. Rezerwację terenu realizuje się przez odmowę wydawania zezwoleń budowlanych.

2. Zarezerwowany pas terenu, o którym mowa w ust. 1, powinien być wykorzystany na cele rolnicze lub gospodarcze o tymczasowym charakterze, za zezwoleniem właściwego organu, po zasięgnięciu opinii zarządu drogi.

3. W zarezerwowanym pasie terenu mogą być wznoszone tylko tymczasowe budynki lub konstrukcje budowlane; ich usunięcie w wypadku budowy lub modernizacji drogi następuje na koszt właściciela, bez odszkodowania.

4. Lokalizowanie zabudowy wzdłuż zarezerwowanych pasów terenu, nowo wybudowanych dróg (w tym obwodnic miejscowości) oraz istniejących dróg może nastąpić tylko w wypadku włączenia ruchu drogowego - spowodowanego tą zabudową - do istniejącej lub projektowanej drogi, wyłącznie w miejscach określonych przez zarząd drogi.

Art. 36. W razie samowolnego naruszenia pasa drogowego lub zarezerwowanego pasa terenu, właściwy zarządca drogi orzeka o przywróceniu ich do stanu poprzedniego.

Art. 37. 1. W pasie drogowym mogą znajdować się budynki i urządzenia związane z gospodarką drogową i obsługą ruchu drogowego oraz obiekty uznane za zabytki kultury materialnej lub pomniki przyrody.

2. W pasie drogowym należy, zależnie od potrzeby, sadzić i utrzymywać zieleń, w tym drzewa i krzewy.

3. Minister właściwy do spraw transportu⁽²⁾, w drodze rozporządzenia, określa zasady sadzenia, utrzymywania oraz usuwania drzew i krzewów w pasie drogowym.

Art. 38. 1. Istniejące w pasie drogowym budynki, obiekty inżynierskie i urządzenia nie związane z gospodarką drogową lub obsługą ruchu, które nie powodują zagrożenia i utrudnień ruchu drogowego i nie zakłócają wykonywania zadań zarządu drogi, mogą pozostać w dotychczasowym stanie.

2. Wykonanie przebudowy lub kapitalnego remontu obiektów i urządzeń, o których mowa w ust. 1, wymaga zgody zarządcy drogi.

Art. 39. 1. Zabrania się dokonywania w pasie drogowym czynności, które mogłyby powodować niszczenie lub uszkodzenie drogi i jej urządzeń albo zmniejszenie jej trwałości oraz zagrażać bezpieczeństwu ruchu drogowego. W szczególności zabrania się:

- 1) lokalizacji budynków, umieszczania urządzeń, przedmiotów i materiałów nie związanych z gospodarką drogową lub potrzebami ruchu drogowego,
- 2) włączenia po drogach oraz porzucania na nich przedmiotów lub używania pojazdów niszczących nawierzchnię drogi,
- 3) poruszania się po drogach pojazdów, których nacisk na pojedynczą oś przekracza 80 kN (8 t), a na oś składową osi wielokrotnej, jeżeli przekracza wartość od 57,5 kN (5,75 t) do 72,5 kN (7,25 t) w

- zależności od rozstawu osi składowych, oraz pojazdów nie odpowiadających parametrom technicznym ustalonym w przepisach określających ich warunki techniczne,
- 4) samowolnego ustawiania, zmieniania i uszkodzania znaków drogowych i urządzeń ostrzegawczo-zabezpieczających,
 - 5) umieszczania poza obszarami zabudowanymi tablic z hasłami reklamowymi lub propagandowymi,
 - 6) umieszczania urządzeń zastępujących obowiązujące znaki drogowe,
 - 7) niszczenia rowów, skarp, nasypów i wykopów oraz samowolnego rozkopywania drogi,
 - 8) zaorywania lub zwężania w inny sposób pasa drogowego,
 - 9) odprowadzania wody i ścieków z urządzeń melioracyjnych, gospodarskich lub zakładowych do rowów przydrożnych lub na jezdnię drogi,
 - 10) wypasania zwierząt gospodarskich,
 - 11) rozniecania ognisk w pobliżu obiektów mostowych oraz przejeżdżania przez nie z otwartym ogniem,
 - 12) usuwania, niszczenia i uszkodzania zadrzewień przydrożnych.

2. Przepisów ust. 1 pkt 2 i 3 nie stosuje się do pojazdów specjalnych sił zbrojnych, dla których warunki poruszania się po drogach określają przepisy szczególne.

3. W szczególnie uzasadnionych wypadkach lokalizowanie w pasie drogowym urządzeń lub obiektów nie związanych z gospodarką drogową lub potrzebami ruchu, jak również umieszczanie takich urządzeń na obiektach mostowych może nastąpić wyłącznie za zezwoleniem właściwego zarządcy drogi.

4. Utrzymanie obiektów i urządzeń, o których mowa w ust. 3, należy do ich posiadaczy.

Art. 40. 1. Prowadzenie robót w pasie drogowym wymaga zezwolenia właściwego zarządcy drogi, z zastrzeżeniem art. 22 ust. 2.

2. Organ, o którym mowa w ust. 1, może zmienić warunki określone w zezwoleniu lub cofnąć zezwolenie ze szczególnie ważnych powodów, nie dających się przewidzieć w chwili wydania zezwolenia.

3. Za szkody poniesione w związku ze zmianą warunków określonych w zezwoleniu lub jego cofnięciem przysługuje odszkodowanie.

4. Za zajęcie pasa drogowego i za umieszczenie w nim urządzeń nie związanych z funkcjonowaniem dróg pobiera się opłaty, a za niedotrzymanie warunków określonych w zezwoleniu lub zajęcie pasa bez zezwolenia pobiera się kary pieniężne, z zastrzeżeniem art. 22 ust. 2.

5. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie konieczności usunięcia awarii urządzeń nie związanych z obsługą ruchu, a znajdujących się w pasie drogowym, z tym że po zlokalizowaniu awarii prowadzący roboty niezwłocznie zawiadamia o tym zarząd drogi, właściwy urząd spraw wewnętrznych⁽³⁾.

6. Zajmujący pas drogowy jest obowiązany zapewnić bezpieczne warunki ruchu i przywrócić pas do poprzedniego stanu użyteczności w określonym terminie.

7. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady i warunki udzielania zezwoleń na zajmowanie pasa drogowego i umieszczanie w nim urządzeń nie związanych z funkcjonowaniem drogi oraz opłaty z tego tytułu, jak również kary pieniężne za zajęcie pasa drogowego i umieszczanie w nim urządzeń bez zezwolenia oraz tryb dochodzenia roszczeń z tytułu szkód poniesionych w związku ze zmianą warunków określonych w zezwoleniu lub jego cofnięciem (ust. 3) i organy właściwe w tych sprawach.

Art. 40a. Opłaty pochodzące ze źródeł, o których mowa w art. 13 ust. 2 pkt 1-5 i 2a, oraz opłaty i kary określone w art. 40 ust. 4 stanowią dochody środków specjalnych zarządów dróg przeznaczonych na utrzymanie dróg, a opłaty za zezwolenia na przejazd pojazdów wymienionych w art. 13 ust. 2 pkt 3 i ust. 2a, których trasa przekracza granicę państwa, stanowią dochody środka specjalnego Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych przeznaczonego na budowę i utrzymanie dróg krajowych.

Art. 40b. 1. Osoby upoważnione przez dyrektora urzędu celnego są uprawnione do kontroli pojazdów wykonujących międzynarodowy transport drogowy w zakresie masy, nacisków osi lub wymiarów określonych przepisami [Prawa o ruchu drogowym](#).

2. W razie przekroczenia dopuszczalnej masy, nacisków osi lub wymiarów pojazdów, urzędy celne pobierają opłaty ustalone zgodnie z art. 13 ust. 4.

3. Urzędy celne otrzymują prowizję od pobranych opłat.

4. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych i Prezesem Głównego Urzędu Ceł określi, w drodze rozporządzenia, wysokość prowizji, o której mowa w ust. 3, oraz sposób jej pobierania i rozliczania z Generalną Dyrekcją Dróg Publicznych.

Art. 41. 1. Minister właściwy do spraw transportu, w drodze rozporządzenia, ustala sieć dróg krajowych oraz na wniosek właściwego zarządcy dróg wojewódzkich - sieć dróg wojewódzkich, po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku na pojedynczą oś do 100 kN (10 t), a na oś składową osi wielokrotnej od 57,5 kN (5,75 t) do 80 kN (8 t) w zależności od rozstawu osi składowych.

2. Koszty związane z określeniem tras przejazdu oraz z przystosowaniem odcinków dróg do przewozu ładunków o masie lub gabarytach przekraczających dopuszczalne normy albo przejazdu pojazdów nienormatywnych ponosi dokonujący tych przewozów lub przejazdów.

3. Minister właściwy do spraw transportu, w drodze rozporządzenia, określa zasady ustalania kosztów, o których mowa w ust. 2, organy właściwe i tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 42. 1. Napowietrzne linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne, przebiegające wzdłuż pasów drogowych, poza obszarem zabudowanym, powinny być usytuowane poza granicami pasa drogowego, w odległości co najmniej 5,0 m od granicy pasa, chyba że organ określony w art. 39 ust. 3 wyrazi zgodę na odstępstwo od tej zasady.

2. Napowietrzne linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne mogą być umieszczane, na warunkach ustalonych przez organ określony w art. 39 ust. 3:

- 1) na terenach zalewowych - na skarpach nasypów drogowych, z wyjątkiem nasypów spełniających jednocześnie funkcje wałów przeciwpowodziowych, a w braku takiej możliwości - na krawędzi korony drogi,
- 2) na terenach górskich i zalesionych - w pasie drogowym poza koroną drogi.

Art. 43. 1. Obiekty budowlane przy drogach powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej:

Lp.	Rodzaj drogi	Na terenie zabudowy miast i wsi	Poza terenem zabudowy
1	Autostrada	30 m	50 m
2	Droga ekspresowa	20 m	40 m
3	Droga ogólnodostępna:		
	a) krajowa,	10 m	25 m
	b) wojewódzka, powiatowa	8 m	20 m
	c) gminna	6 m	15 m

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach właściwy zarząd drogi może wyrazić zgodę na usytuowanie obiektu budowlanego przy drodze, o której mowa w ust. 1 lp. 3 tabeli, w odległości mniejszej niż określona.

3. Przepisów ust. 1 lp. 2 i 3 tabeli nie stosuje się do podziemnych obiektów telekomunikacyjnych, lokalizowanych poza jezdnią drogi na terenie zabudowy miast i wsi oraz poza koroną drogi na terenach zalewowych i górskich na warunkach ustalonych przez zarząd drogi.

Rozdział 5

Świadczenia na rzecz utrzymania dróg.

Art. 44. W wypadku gdy środki techniczne, którymi dysponuje zarząd drogi, są niewystarczające, wojewoda na wniosek zarządu drogi może wprowadzić obowiązek odpłatnych świadczeń rzeczowych w celu zapobieżenia zagrożeniu lub przerwaniu komunikacji na skutek wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych, powstania zatoru drogowego w wyniku katastrofy lub wypadku drogowego, jak również pozostawienia na drodze pojazdu utrudniającego ruch lub zagrażającego bezpieczeństwu ruchu drogowego.

Art. 45. 1. Świadczenia, o których mowa w art. 44, polegają na obowiązku dostarczenia pojazdów samochodowych lub sprzętu budowlanego wraz z obsługą, niezbędnych do wykonania robót objętych świadczeniem.

2. Do wykonania świadczeń rzeczowych są obowiązane jednostki gospodarki uspołecznionej, posiadające pojazdy lub sprzęt budowlany, na terenie objętym zarządzeniem wojewody.

Art. 46. Za uszkodzenie, zniszczenie lub utratę dostarczonego pojazdu lub sprzętu, które nastąpiło bez winy posiadacza lub obsługującego pojazd lub sprzęt w związku z wykonywaniem świadczeń, przysługuje odszkodowanie.

Art. 47. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady i sposób wykonywania świadczeń na rzecz utrzymania dróg, odpłatność, tryb dochodzenia roszczeń z tego tytułu oraz zwolnienie od obowiązku świadczeń, a także organy właściwe w tych sprawach.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 48. W kodeksie wykroczeń art. 98 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 49. W ustawie z dnia 19 grudnia 1975 r. o niektórych podatkach i opłatach terenowych (Dz. U. Nr 45, poz. 229, z 1982 r. Nr 7, poz. 55, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i z 1985 r. Nr 12, poz. 50) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 50. Użyte w art. 27 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 41, poz. 185 i Nr 62, poz. 286 oraz z 1984 r. Nr 21, poz. 100 i Nr 31, poz. 173) określenie "drogi państwowe" oznacza w rozumieniu niniejszej ustawy drogi krajowe, określone w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c).

Art. 51. 1. Z dniem wejścia ustawy w życie:

- 1) grunty państwowe położone poza granicami miast, oddane osobom fizycznym w zamian za grunty zajęte pod budowę dróg publicznych, stają się z mocy prawa własnością tych osób; grunty takie położone w granicach miast przechodzą na własność lub w użytkowanie wieczyste osób fizycznych, stosownie do przepisów szczególnych,
- 2) grunty oddane i zajęte pod drogi publiczne, wybudowane z udziałem czynu społecznego i istniejące w tym dniu, stają się z mocy prawa własnością Państwa.

2. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do gruntów zajętych pod istniejące drogi publiczne, w odniesieniu do których zostało wszczęte postępowanie wywłaszczeniowe przed dniem wejścia ustawy w życie.

Art. 52. Traci moc ustawa z dnia 29 marca 1962 r. o drogach publicznych (Dz. U. Nr 20, poz. 90 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115).

Art. 53. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1985 r.

¹⁾ Art. 19 ust. 6 dodany przez art. 15 pkt 10 lit. d) ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U.00.12.136), który wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.

²⁾ Stosownie do art. 71 pkt 2 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz.U.89.35.192), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1989 r., oraz zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 22 i art. 94 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U.99.82.928), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

³⁾ Obecnie: właściwy komendant Policji, gdyż zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U.90.30.179), która weszła w życie z dniem 10 maja 1990 r., jest on organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie województwa, natomiast urzędy spraw wewnętrznych uległy rozwiązaniu z chwilą zorganizowania Policji na podstawie art. 147 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy.